

Eğitim Amaçlarının Gerçekleşmesinde Okul Yöneticilerinin Rolü*

Ruhi Sarpkaya**

Özet

Bu çalışmanın amacı, okul müdürlerinin eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesindeki rolünü ve var olan durumu belirlemektir. Var olan durumu belirlemek için bir nitel araştırma yöntemi olan örnek olaylardan yararlanılmıştır. Örnek olayların seçilmesinde amaçlı örneklem yöntemi tekniklerinden kritik durum örnekleme kullanılmıştır. Veriler, alanyazından, gazete(Hürriyet, Cumhuriyet, Zaman) ve internet kaynaklarından taranarak elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde içerik çözümlenmesinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bazı bulguları şunlardır: Eğitim sistemimizin, “Atatürk ilke ve İnkıplaplarına bağlı yurttaşlar yetiştirme amacına, Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi kültürel değerlerini benimseyen ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar yetiştirmek...” amacına ve karma eğitim amacına tam olarak ulaşamadığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Eğitim amaçları, yönetici, okul, laiklik, Atatürk ilkeleri.

THE ROLE OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE REALIZATION OF EDUCATIONAL OBJECTIVES

Abstract

The aim of this study is to determine the role of the school administrators in the realization process of the educational objectives and to establish the current situation. Case study, a qualitative research technique, is used in order to establish the current situation. In choosing the sample cases, critical case which is one of the purposeful sampling methods is employed. The data are obtained from literature, various newspaper (Hürriyet, Zaman, Cumhuriyet) and internet sources. The data are analyzed through content analysis. Some of the findings are as follows: it is found that our education system couldn't achieve its aims such as “Raising all the individuals as citizens who are committed to the principles and reforms of Atatürk, who adopt, protect and promote the national, moral, human, spiritual and cultural values of the Turkish nation ...” and the aims of co-education.

Key words: The objectives of education, administration, school, secularism, the principles of Atatürk.

* Bu çalışma IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresine (Mayıs 2009) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Eğitim Bilimleri Bölümü EYTEPE Anabilim Dalı

Giriş

Eğitim yönetimi, eğitim örgütlerinin işleyişiyle ilgili uygulama ve çalışmaların yapıldığı bir alandır. Eğitim yöneticisi de eğitim örgütünü eğitim politikaları ve örgütün amaçları doğrultusunda yaşatmak zorundadır. Eğitim örgütlerinin yaşamını etkili bir biçimde sürdürebilmeleri için öncelikle örgüt amaçlarının gerçekleştirilebilmesi gerekmektedir.¹ Bu nedenle de eğitim örgütlerinin yöneticileri de bütün yönetim süreçlerini eğitsel amaçların gerçekleşmesine yönelik yönetmek durumundadırlar.²

Eğitim örgütlerinde amaçlar, öncelikle Anayasa ve yasalarda yer alır. Bu amaçlar, yukarıdan aşağıya doğru belli bir hiyerarşi içinde uygulamaya konur. Eğitim örgütlerinin amaçları, eğitim programlarında somutlaşır. Eğitim programı örgün eğitimin tek bir kademesini ilgilendirseydi, bir hiyerarşiden söz etmek gereksiz olurdu. Oysa, amaçlar hiyerarşisi var olan duruma göre şöyle bir sıralamayı zorunlu kılmaktadır:³

- Anayasal amaçlar (uzak amaçlar)
- Milli Eğitimin amaçları (uzak amaçlar, genel amaçlar)
- Okulun amaçları (genel amaçlar)
- Dersin amaçları (özel amaçlar)
- Konunun amaçları (özel amaçlar)

Anayasamızın 24. ve 41. maddeleri eğitimle ilgilidir. Buradaki amaçlarda, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının nasıl yetiştirilmesi gerektiğiyle ilgili ideal bir çerçeve çizilir. Anayasamızdaki amaçlar oldukça soyuttur. Bu amaçların birbiriyle bağlantılı olarak geliştirilmesi esastır. Bu amaçlar, yukarıdan aşağıya doğru, soyuttan somuta doğru bir sıra izler. Eğitim yöneticisi de amaçlar hiyerarşisini, bütün eğitim-öğretim ve yönetsel etkinliklerinde dikkate almak zorundadır.

Örgütlerin belli amaçlara yönelik olmaları, onların en önemli işlevleri, olmazsa olmazlarıdır. Amaçlar, örgüt kuramcılarının kullandıkları bir terim olarak,

1 Tony Bush (2004). *Theories Of Educational Leadership And Management*, s.1; Yahya Kemal Kaya(1993). *Eğitim Yönetimi*, s.44.

2 Ziya Bursalıoğlu (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, s.31.

3 Veysel Sönmez. (2007), *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, s.30; Jon Wiles, Joseph Bondi (2007). *Curriculum Development A Guide To Practice*, s.79; Posner, J. George, (2004), *Analyzing The Curriculum*, s.71-73 ; Fatma Varış (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*, s.108. Ertürk, Selahattin, (1979), *Eğitimde Program Geliştirme*, s.14-15.

geleceğe ilişkin istenilen bir durum anlamına gelmektedir. Örgütlerin amaçlarının iş görenler tarafından fark edilmesi, onların başarımlarını etkiler. Amaçlar, iş görenler için kılavuzdur, belirsizliği azaltır. Amaçların açıkça bütün iş görenlerce bilindiği örgütlerde istedik çıktılar almak daha kolay olur.⁴ Ayrıca örgütte amaç birliği sağlanırsa örgütün başarısı artar.

Amaçlar, örgütlerde çıktılarının ve başarımının değerlendirilmesinde temel ölçüt olarak kullanılır.⁵ Bu anlamda eğitim denetiminde de amaçlar, temel ölçüttür.⁶

Örgütlerde amaçları, yalnızca resmi (formal) amaçlarla sınırlı görmek, yöneticileri çıkmaza sürükleyebilir. Örgütlerde resmi amaçların yanında bir de doğal (resmi olmayan, bireysel) amaçlar vardır. Resmi amaçlar, örgütün kuruluş gerekçesinde, yasal metinlerde yer alır. Doğal amaçlar ise, örgüt kurulduktan sonra, bireylerin ya da örgüt içinde oluşan çeşitli grupların etkinliklerinde ortaya çıkarlar.⁷

Biçimsel örgütlerde, amaçlar arasındaki hiyerarşi açıkça belirlenmiştir. Konum, saygınlık, ücret, rütbe vb. belli bir sıraya konmakta ve denetlenmektedir. Biçimsel örgütler, görece daha uzun süreli yaşarlar. Planlıdırlar, bu yüzden de esnek değildirler. Biçimsel örgütlerin bu özellikleri, onların amaçlarını da etkiler.⁸ Biçimsel amaçlar, bazen günün koşullarına ayak uyduramazlar, direnç gösterirler. Bu bağlamda da amaçlar, yönetimin çözmesi gereken patolojik bir soruna dönüşürler. Doğal örgütler ise, biçimsel örgütlerin öncesinde ve sonrasında vardırırlar. Doğal örgütlerin ortaya çıkışı, biçimsel örgütte bulunan iş görenlerin bazı bireysel gereksinimlere sahip olmasından kaynaklanır. İş görenler, ait olma, sevme-sevilme, takdir edilme, arkadaşlık, yarışma, kendini gerçekleştirme vb. gibi bireysel gereksinimlerini karşılamak için biçimsel örgüt kurarlar ya da var olanlara katılırlar. Biçimsel örgüt, bireysel amaçların gerçekleşmesinde her zaman aracı olamaz. Hatta bazen engelleyici de olabilir. Bu nedenle de örgütlerde, örgüt şemalarının dışında, kendiliğinden oluşan doğal örgütler oluşur.⁹ Geleneksel olarak

4 Aydın Mustafa (2005), *Eğitim Yönetimi*, s.42-43; İ. Ethem Başaran (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, s.81.

5 Colin J. Marsh, George Willis (2007). *Curriculum Alternative Approaches Ongoing Issues*, s.253-255; Thomas W. Hewitt (2006) *Understanding And Shaping Curriculum*, s.322.

6 Aydın, Mustafa,(2000), *Çağdaş Eğitim Denetimi*, s.22; Aydın, İnyet, (2005), *Öğretimde Denetim*, s. 13.

7 Sudi Bülbül (1993). *Grup Dinamiği*, s. 113-114; Erol Eren (2006). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, s.119.

8 Herbert Hicks (1979). *Örgütlerin Yönetimi Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından (Cilt I)*, s.67-68; Wayne K. Hoy, Cecil Miskel (1996). *Educational Administration*, s.12-15; Bush (2004) s.2-3.

9 Aydın, M. 2005 s.33-34; Bush, 2004 s.2.

yöneticiler, doğal örgütleri, biçimsel örgüt ve yönetim açısından tehlikeli görürler. Yöneticiler, doğal örgütleri, biçimsel örgütlerin amaçlarının gerçekleştirilmesini engelleyici olarak algırlar. Bu durum kısmen doğru olmakla birlikte, her zaman geçerli değildir. Etkili bir yönetici, doğal örgütü, biçimsel örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesinde yardımcı olarak kullanabilir.¹⁰

Eğitim örgütlerindeki amaçların gerçekleştirilmesi, büyük oranda, okul düzeyindeki eğitim-öğretim etkinliklerini planlayan eğitim programları aracılığıyla olur.¹¹ Eğitim programlarının yönetimi de okul müdürlerinin asli görevidir. Öğretim liderliği de yöneticinin okul programına ve öğrenme-öğretme sürecine önderlik etmesidir.¹²

Eğitim programlarının bir de doğal yanı vardır. Biçimsel eğitim programları, yasal metinlerde açıkça yer almış amaçlara göre yapılacak eğitim öğretim etkinliklerini düzenler. Bu etkinlikler, çeşitli derslerin yanı sıra kulüp çalışmalarından, çeşitli törenlerden, yetiştirici ve tamamlayıcı kurslardan vb. oluşur. Biçimsel eğitim programları kadar önemli olan, ancak bir çok yönetici ve öğretmenin farkında olmadığı örtük programlar da eğitsel amaçların gerçekleştirilmesinde olumlu ya da olumsuz rol oynarlar.

Örtük program, “okulun resmi programında belirtilmemiş toplumsal, siyasal görüş ve değerlerin öğretmen ve yöneticilerin denetiminde öğrencilere kazandırılmasıdır.”¹³ Okul içinde görev yapan öğretmen ve yöneticilerin davranışları, inançları, değer yargıları, okul atmosferinin niteliği, değerleri, okul içi yazılı olmayan kurallar, otoriteye itaat etme gibi kültürel tutumlar örtük programın içeriğini oluşturmaktadır.¹⁴

Örtük programlar, öğretmen ve yöneticiler tarafından, resmi programları destekleyecek nitelikte kullanılabilir. Bu durumda örtük programlar, resmi programların etkililiğini sağlamada işlevsel bir rol üstlenir. Eğer örtük programlar, resmi programla çatışan, onun etkililiğini kısıtlayan bir içeriğe sahip olarak yönetici ve öğretmenler tarafından kullanılırsa resmi eğitsel amaçlardan uzaklaşılır. Bu durumda örtük program, işlevsel olmayan, sorun çıkarıcı bir rol üstlenir.

10 Aydın, M. 2005 s.39-40.

11 Marsh ve Wills (2007) s.182-183; Gerald L. Gutek (2006). *Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar*, s.5.

12 Mehmet Şişman (2004). *Öğretim Liderliği*, s.58.

13 Sedat Yüksel (2004). *Örtük Program*, s.10.

14 Mahmut Tezcan (2005). *Sosyolojik Kuramlarda Eğitim*, s.176; Henry A. Giroux (2001). *Theory And Resistance İn Education*, s.61; Benson R., M.D. Snyder (1971). *The hidden curriculum*. s.4-5.

Okul yöneticileri, resmi programların uygulanmasından sorumludurlar. Ancak yasal metinlerimizde, okul yöneticilerinin örtük programa ilişkin bir görev tanımı bulunmamaktadır. Ayrıca, yöneticilerin örtük programın resmi programı destekleyecek nitelikte kullanacak kurumsal bir yeterliliğe de sahip olmadıkları söylenebilir. Eğitsel amaçların gerçekleştirilmesinde örtük programların resmi programla çatışacak biçimde kullanıldığına ilişkin bulgular vardır. Esen'in¹⁵ ve Helvacıoğlu'nun¹⁶ resmi programın aksine kadınların ders kitaplarında geleneksel rolleriyle betimlendiği ortaya çıkmıştır. Resmi programa göre okullarda laik eğitim verilmesi gerekirken din eğitimi verilmekte ve dinsel kökenli değerler öğretilmektedir.¹⁷

Sarı'nın¹⁸ yaptığı araştırmada, örtük programın, demokratik değerlerin kazandırılmasında olumlu özellikler taşıdığı ölçüde yararlı olduğu; aksi durumlarda demokratik değerlerden uzaklaşılmasına yol açtığı saptanmıştır.

Yöneticiler, eğitsel amaçların gerçekleştirilmesinde yaşamsal bir role sahiptirler. Yasal metinlerde “okulu müdür yönetir.” ilkesi açıkça kabul edilmiştir. Eğitim yönetimi, eğitsel amaçların gerçekleştirilmesi için madde ve insan kaynaklarını eşgüdümleme ve işe koşmadır. Eğitim yöneticisi de bunu gerçekleştiren kişidir. Bush'un¹⁹ belirttiği gibi “örgütlerin amaçları üzerine karar verme eğitim yönetiminin kalbidir.” Bu sürecin sağlıklı işlemesi ise okul yöneticilerine düşmektedir. Okul yöneticilerinin asıl işlevi de eğitim programlarını yönetmektir. Eğitim yönetiminin öteki işlevleri ise, eğitim programlarının uygulanmasına destek olmak için vardır²⁰

Eğitim örgütlerinde, özelde de okullarımızda 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ifadesini bulan eğitsel amaçların gerçekleştirilmesinde, okul yöneticilerinden kaynaklanan bazı sorunların olduğu gözlenmektedir. Akçay'a²¹ göre de MEB'nin genel amaçlarının okul düzeyinde açık, somut

15 Yasemin Esen, M. Türkan Bağlı (2002). “İlköğretim Ders Kitaplarındaki Kadın ve Erkek Resimlerine İlişkin Bir inceleme”, 35 (1-2), s.143-154.

16 Firdevs Helvacıoğlu (1994). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik (1928-1995)*.

17 Rıfat Okçabol (2005). *Türkiye Eğitim Sistemi*, s.179,181; Kemal İnal (2004). *Eğitim ve İktidar*, s.229; İkrâm Çınar (2003). “Eğitimde Atatürkçülük ve Örtük Program”, *Eğitim Dergisi*, 3, http://www.egitirim.gen.tr/ikram_ortukprogram.htm (Erişim tarihi: 01,06,2009); Kasım Karakütük (2001). *Demokratik Laik Eğitim*, s.78-79.

18 Mediha Sarı (2005). *Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Adana.

19 Bush (2004) s.3.

20 Başaran (2006) s.331.

21 Cengiz Akçay (2006). *Türk Eğitim Sistemi*, s.39.

ve işlevsel olarak ele alınmaması en önemli sorunlardan birisidir. Eğitsel amaçların gerçekleştirilmesinde ortaya çıkan sorunların diğer nedenleri (eğitim programlarının ulusal gerçeklere uygun olmayışı, okul bileşenleri tarafından yeterli düzeyde tartışılmadan uygulamaya konması, çağa uygun bilgilerin, değerlerin vurgulanmaması, siyasallaşma ve kadrolaşma vb.) konumuzun dışındadır. Bu durumda, okul yöneticileri, eğitsel amaçların gerçekleştirilmesine yönelik ek çaba harcamak durumundadır.

Bu çalışmanın amacı, okul müdürlerinin **1739 sayılı** Milli Eğitim Temel Kanunundaki genel eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesindeki rolünü ve var olan durumu belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde şu soruların yanıtları aranmıştır:

1. Atatürk devrimlerine bağlı yurttaşlar yetiştirilebiliyor mu?
2. Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi kültürel değerlerini benimseyen ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar yetiştirilebiliyor mu?
3. Hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip yurttaşlar olarak yetiştirilebiliyor mu?
4. Anayasanın başlangıcındaki ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar yetiştirilebiliyor mu?
5. Eğitim sistemimizde karma eğitim gerçekleştirilebiliyor mu?
6. Eğitim birliği gerçekleştirilebiliyor mu?

Yöntem

Okul müdürlerinin eğitim amaçlarının (1739 sayılı yasaya göre) gerçekleşmesindeki rolünü ve var olan durumu belirlemek için bir nitel araştırma yöntemi olan örnek olaylardan yararlanılmıştır. Örnek olayların seçilmesinde amaçlı örneklem yöntemi tekniklerinden kritik durum örnekleme kullanılmıştır. Kritik durumların varlığına işaret eden en önemli gösterge, “bu burada oluyorsa, başka benzer durumlarda kesinlikle olur” ya da tam tersine “bu, burada olmuyorsa, başka benzer durumlarda kesinlikle olmaz” yargılarıdır.²² Örnek olaylar, hem okul içinde hem de okul dışında gerçekleşen olaylar arasından seçilmiştir. Özellikle okul dışındaki olayların seçilmesinin nedeni, bu olaylarda yer alan bireylerin en azından zorunlu eğitim basamağından geçmiş olması ve dolayısıyla MEB’nin temel amaçlarını kazandıkları varsayımına dayanmaktadır. Bu araştırmada MEB’nin temel amaçlarının gerçekleşmesinde genel eğitim ve kültür politikaları, kaynak sıkıntısı, hükümetlerin eğitimi siyasallaştırmaları vb. etmenlerden daha

²² Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, s.110.

çok okul müdürlerinin rolüne vurgu yapılmıştır. Dolayısıyla araştırmada amaçların gerçekleşmesi, okul müdürlerinin rolüyle sınırlı tutulmuştur.

Veriler, alanyazından, gazete ve internet kaynaklarından taranarak elde edilmiştir. Verilerin toplanması için Hürriyet, Cumhuriyet, Zaman gazeteleri seçilmiştir. Bu gazetelerin seçiminde, her birinin farklı dünya görüşlerine sahip olmaları dikkate alınmıştır. Gazete ve internet ortamındaki örnek olayların seçiminde 2000 yılı ve sonrası dikkate alınmıştır.

Veriler, gazetelerden ve internet ortamından, kritik durum özelliği gösteren olgular arasından, önceden belirlenen, yukarıda araştırma sorusu olarak da belirtilen altı ölçüte göre seçilmiştir. Veriler, öncelikle ölçütlere göre konu kategorilerine ayrılmıştır. Her bir kategoride en az 15 örnekolayın yer almasına dikkat edilmiştir. Üç alan uzmanına bu 15 olay arasından en kritik, en önemli gördükleri en çok 10 örnekolayı seçmeleri istenmiştir. Araştırmacı da her bir kategoriye ait bu 10 örnekolay arasından en çok 8 en az 4 örnekolay seçmiştir. Kategorilere ayrılan veriler, ölçüt olarak ele alınan soruların yanıtlanması için çözümlenmiştir. Veriler, içerik analizi tekniğiyle işlenmiştir. İçerik analizi, sosyal gerçeğin belirgin içeriklerinin özelliklerinden, içeriğin belirgin olmayan özelliklerine yönelik çıkarımlar yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntemdir.²³ İçerik çözümlemesinde çözümleme birimi olarak cümle ve paragraflar, çözümleme kategorileri olarak da konu alınmıştır.²⁴

Bulgular

Araştırma verilerinden elde edilen bulgular, aşağıda araştırma soruları çerçevesinde verilmiştir.

1) Atatürk Devrimlerine Bağlı Yurttaşlar Yetiştirilebiliyor mu?

“Atatürk devrim ve ilkelerine bağlı yurttaşlar yetiştirmek...” MEB’nin başta gelen amaçlarından. Bu amaç, MEB’nin bir çok yasa ve yönetmeliğinde de doğrudan ve dolaylı olarak tekrarlanmıştır. Ancak uygulamada bu amaca erişilmediği aşağıdaki örneklerde de görülmektedir.

“Isparta’da öğrencilerine üzerinde Atatürk resmi olan tişört giydirdiği için hakkında soruşturma başlatılan beden eğitimi öğretmeni İ.Ö maaş kesme cezasına çarptırıldı.”²⁵

23 Orhan Gökçe (2001). *İçerik Çözümlemesi*, s.25.

24 Haluk, Geray (2006a). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, s.150.

25 Anadolu Ajansı (2007).“Atatürk tişörtü giydirdi ceza aldı” <http://arsiv.sabah.com.tr/2007/11/28/haber,C64BB87D54EF4BFBA783BAF0E1BACC15.html>. (Erişim tarihi 11/06/2010).

“Atatürk’e hakaret iddiası:

Antalya Lisesi’nde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni’nin “Atatürk dinsiz ve diktatördür. Laikler tam Müslüman değildir.” dediği öne sürüldü.²⁶

“Bakanlık, iktidara yakın ‘yandaşlarını’ özellikle Atatürk ilkelerini savunan ve laik eğitime önem veren okul müdürlüklerine yerleştirmek için önce bir atama yönetmeliği çıkardı; buna Eğitim-Bir’in dışındaki Eğitim İş Kolu, Türkiye Eğitim-Sen, Eğitim-Sen ve Memur-Sen gibi sendikalar karşı çıkararak yargıya gittiler ve yönetmeliği iptal ettirdiler. Ancak, iptal kararından önce 800’den fazla yöneticinin okul müdürlüklerine ataması yapıldığından, atanmalar yerlerinde kaldı”²⁷

“Sigara içmeyen kaç kişi kaldık?” grubunun yer aldığı sayfayı ele geçirenler, (İnternet sayfasını) Atatürk’e hakaret eden sözler ve dini propaganda içerikli mesajlarla doldurdu.

171 bin üyeli grupta Atatürk’e hakaretler yağdırdı! Kendini ‘gündüz mücahidi’ olarak tanımlayan kişi, gruptaki üyeleri ‘putperestlikle’ suçluyor. Grubun ana resmini değiştirerek Atatürk’ün denize girerken çekilmiş bir fotoğrafını koyan korsan, resmin üzerine “Medeniyet denilen maskara mahlûku görün/ Tükürün maskeli vicdanına asrın, tükürün!” dizelerini yazdı”²⁸

“160 sayfa önsözle Atatürk’e hakaret,

(...) Silivri Belediyesi’nin lise öğrencilerine bedava dağıttığı Mehmet Akif Ersoy’un ‘Safahat’ adlı eserinin 160 sayfalık önsözünde Atatürk’e ve devrimlere ağır hakaretler edildi. (...). Silivri’nin (...) Belediye Başkanı H.T.’in lise öğrencilerine dağıttığı Mehmet Akif Ersoy’un 599 sayfalık “Safahat” isimli kitabına 160 sayfalık önsöz yazan M. Ertuğrul Düzdag, Atatürk ve devrimlerini ağır bir dille eleştirdi. M. Ertuğrul Düzdag, önsözde şu ifadelerle yer verdi:

26 Gürsu Kunt (2008). “Atatürk’e Hakaret İddiası”, *Cumhuriyet*, s.6, 03,04,2008, <http://garildi.Cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0804/03/t/c06.html>(Erişim tarihi 24/09/2009).

27 Bayer,Yalçın, (2007), “İstanbul’da Eğitimin Geleceği ‘Karanlık’”, *Hürriyet* 01/072007 <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6625735&tarih=2007-06-01> (Erişim tarihi 4/12/2009).

28 “Sigara İçmeyen kaç Kişi Kaldık... Atatürk’e Hakaret Ettiler”, *Nethaber*, 18 Eylül 2009, <http://www.nethaber.com/Toplum/115927/Sigara-icmeyenlerin-sayfasini-ele-gecirip-Ataturke-HAKARET>. (Erişim tarihi 4/12/2009).

Sayfa 81: M. Akif, 8 Nisan 1922 günü yayınladığı “Leyla” şiiri ile Müslümanların kurtuluşu ve İslam birliğini canlandırmış ve son ümidi olan Kurtuluş Savaşı’nın da bu amacı gerçekleştirme hedefinden uzaklaştığını görmekten duyduğu hayal kırıklığını ifade etmiştir.

Sayfa 82: “M. Akif Kurtuluş Savaşı sonrası zafer sarhoşluğu alkol sarhoşluğuna dönüştü demiştir.”²⁹

“Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Profesörü Şahin Filiz, Trabzon’da cami imamının yakasına Atatürk rozeti takan kişiye ‘Bunu takıp camiye gelmeyin, günah işliyorsunuz’ demesine sert tepki göstererek ‘İslam’da böyle bir yasak yok. Atatürk sayesinde cami olarak kalan ibadethanelere şimdi Atatürk rozetiyle girilememesi Atatürk’e ihanet olduğu gibi İslam’a da ihanettir.’ dedi.”³⁰

“Sabancı Üniversitesi’nden bir gençle karşılaştım. Üniversiteye Atatürk Heykeli diktirmeye çalışıyormuş; ama idare karşı çıkıyormuş. Nedenini sordum, ‘Atatürk heykeli dikersek, başkaları da başka heykeller isterler’ demişler.”³¹

2) Türk Milletinin Milli, Ahlaki, İnsani, Manevi Kültürel Değerlerini Benimseyen ve Daima Yüceltmeye Çalışan Yurttaşlar Yetiştirilebiliyor mu?

“Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi kültürel değerlerini benimseyen ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar yetiştirmek...” amacına ulaşmada büyük sorunlar yaşadığımız görülmektedir. Son yıllarda ulusal değerlerin aşındırıldığına, ulus devlet olmanın koşullarının küreselleşme ve postmodernizmin saldırılarıyla ortadan kaldırılmaya çalışıldığına tanık olunmaktadır.³² Aşağıdaki örneklerde de yurttaşlarımızın ahlaki, insani ve kültürel değerlerimizi tam olarak kazanamadıkları görülmektedir.

“Oyun yasaklanmasına TOBAV’ dan kınama

29 Mustafa Küçük (2006). “160 Sayfa Önsözle Atatürk’e Hakaret”, *Hürriyet*, 29,06,2006, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/go/ster/haber.aspx?id=467352> (Erişim tarihi: 24/09/2009).

30 “Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Profesörü Şahin Filiz...”, *Hürriyet*, 06,05,2008, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8882135>, (Erişim tarihi: 4/12/2009).

31 Akalın, Cüneyt, (2006), “Ulusal Eğitimde Yıkımın Kapsamı ve Niteliği Üzerine Kimi Gözlemler, Düşünceler”, 2. *Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, s.121.

32 Uçkun Geray (2006b). “Batı’nın Eğitimdeki Dayatmaları ve Sonuçları”, 2. *Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, s.201; Köksal, Aydın, (2006), “Eğitimin Ulusal Birliğin Güçlendirilmesindeki Yeri”, 2. *Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, s.55; Nilgün Tatal (2005). *Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık*, s.193; Suna Kili (2002). “Cumhuriyet, Atatürkçülük ve Eğitim”, Suna Kili, (Ed.), *Cumhuriyet ve Küreselleşme*, s.177-178.

Devlet Tiyatroları, Opera ve Balesi Çalışanları Yardımlaşma Vakfı (TOBAV) Yönetim Kurulu, Güneş Tiyatrosu'nun "Terk Etmedi Sevdan Beni" adlı yapıtının Kars, Bitlis, Van ve Hakkari Valilikleri'nce yasaklandığını bildirerek, yasaklama kararına karşı tüm sanatçıları tiyatroya destek olmaya çağırdı."³³

"Toplam nüfusu sadece 7 milyon olan Azerbaycan'da kitaplar ortalama 100.000 tirajla basılırken, Türkiye'de bu rakam 2000 - 3000 civarında basılmaktadır. Türkiye'de her 100 kişiden sadece 4,5 kişi kitap okuyor. Japonya'da yılda 4 milyar 200 milyon kitap basılıyor. Türkiye'de sadece 23 milyon. Türkiye'de yüksek öğrenim görenlerin oranı 1965'e göre 14 kat arttı. Ama Yüksek Öğrenim mezunlarının kitap okuma oranı 1965'in de altında kaldı.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Raporu'nda, kitap okuma oranında Türkiye, Malezya, Libya ve Ermenistan gibi ülkelerin bulunduğu 173 ülke arasında 86. sırada"³⁴

"Okullarda uyuşturucu anketi sonuçları:

Türk Eğitim-Sen tarafından yapılan ankette, ilk ve ortaöğretim okullarında eğitim gören öğrencilerin yüzde 79.2'sinin zararlı alışkanlıklara sahip olduğu ortaya çıktı. Ankette zararlı alışkanlıklara sahip öğrenciler içinde uyuşturucu kullananların oranı yüzde 3 olarak belirlendi.³⁵

"TBMM Araştırma Komisyonu, Türkçe'yi koruma yöntemlerini açıkladı:

Türkçedeki bozulma ve yabancılaşmanın araştırılması, Türkçenin korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla oluşturulan TBMM Araştırma Komisyonu, "Çocuk programları ve bu programlardaki kahraman adlarının Türkçeleştirilmesi, cep telefonu mesajlarında ve internette 'merhaba' yerine 'mrb', 'selam' yerine 'slm' gibi dilin bozulmasına yol açan Türkçe kısaltmaların önüne geçilmesi" de dahil çeşitli önerilerde bulundu."³⁶

33 "Oyun yasaklanmasına TOBAV'dan Kınama", *Hürriyet*, 15,10,2001. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=22071> (Erişim tarihi:24/09/2009).

34 "*Kitap Üzerine İstatistik Bilgiler*", <http://www.istatistikler.net/okuma.html> (Erişim tarihi:24/09/2009).

35 TGRT, (2008), *Okullarda uyuşturucu anketi sonuçları*, 2008-03-02, <http://www.tgrthaber.Com.tr>. (Erişim tarihi:24/09/2009).

36 "TBMM Araştırma Komisyonu, Türkçe'yi koruma yöntemlerini açıkladı", *Zaman*, 08/06/2008, <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=699476&keyfield=796162616E63C4B12064696C>

“Yabancı dil tutkusu dilimizi öldürüyor:

Türkçe Öğretiminin Güncel Sorunları konulu seminerinde konuşan Prof. Dr. Cahit Kavcar, “Yabancı sözcük düşkünlüğü, yabancı dil tutkusu ve yabancı dil öğretimiyle yabancı dille öğretimin birbirine karıştırılması gibi çok önemli sorunlarımız var” dedi. Prof. Dr. Kavcar, şunları söyledi: “Dilimiz gerçekten önemli sıkıntı ve sorunlarla boğuşmakta ve yaşama savaşı vermekte. Bunu istemese de kabul etmek zorundayız.”³⁷

3) Hür ve Bilimsel Düşünme Gücüne, Geniş Bir Dünya Görüşüne Sahip Yurttaşlar Olarak Yetiştirilebiliyor mu?

Özgür düşünmek için öncelikle ezberci bir eğitim sisteminden uzaklaşmak, ders kitaplarının dışında okumak ve tartışmak, kimseden korkmadan sorgulamak gerekir. Ancak daha aile içinde sesimiz kısılmaya başlanır. Okulda öğretmenin her dediği doğrudur, eleştirilemez. Müdürler, hep iyi şeyler yapar ve eleştirmek bozgunculuktur. Böyle bir ortamda özgür bireylerin yetişmediği ortadadır. Bilimsel düşünme demek, hurafelere, boş inançlara dedikodulara ve akıl dışı olaylara inanmamak demektir.³⁸ Eğitim sistemimizin bilimsel düşünce gücüne sahip bireyler yetiştirmediği aşağıdaki örnek olaylarda da açıkça görülmektedir.

“Eğitimde Bilim Karşıtı ve Dini İçerikli Uygulamalar Sürüyor,

Sınavda sorulan soruda “Evrendeki düzen hiçbir şeyin rastlantı sonucu ortaya çıkmadığını göstermektedir. Evrendeki varlıkların kendi kendilerini var etme güçleri yoktur. Bu bilgilerin ikisini de doğru değerlendiren kimse aşağıdakilerden hangisine ulaşır?” denilmektedir. Başından sonuna bilim ve evrim karşıtı olan bu sorunun yanıtı “Evren, bir yaratıcı tarafından planlı bir şekilde yaratılmıştır” şeklindedir.”³⁹

“Cemaat dersanelerinde ve yurtlarında öğrencilere bilimsel görüşlerle bağdaşmayan, “hurafe” denilebilecek telkin yapıldığı da duyduklarımız arasındaydı. Örneğin Aydın’da bir öğretmen, öğrencilerinden birinin sınavını okurken üzerine dua yazıldığını fark etmiş, öğrenciye bunun ne anlama geldiğini sorduğunda gittiği

6C 652065C4 9F6974696D. (Erişim tarihi:24/09/2009).

37 “Yabancı Dil Tutkusu Dilimizi Öldürüyor”, *Hürriyet*, 24/04/2007, <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=6389110>. (Erişim tarihi:24/09/2009).

38 Karasar, Niyazi (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, S.18; Cemal Yıldırım (1979). “*Bilim Felsefesi*”, s. 24.

39 EĞİTİM-SEN (2009). *Eğitimde Bilim Karşıtı ve Dini İçerikli Uygulamalar Sürüyor*, <http://www.egitimsen.org.tr/index.php?yazi=191> (Erişim tarihi:10.11.2009).

kursta, öğrendiklerinin akılda kalması için bu duayı sınav kağıdı üzerine yazmalarının tavsiye edildiği cevabını almıştı.”⁴⁰

“Ne kavgamız olabilir.Adam ölmüş gitmiş,

TÜBİTAK tarafından yayımlanan Bilim ve Teknik Dergisi’nde ünlü bilim insanı Charles Darwin’e uygulanan sansür, başta AKP’liler olmak üzere akademi kökenli siyasetçiler arasında farklı yorumlara yol açtı. CHP ve MHP, bunun TÜBİTAK’taki siyasi kadrolaşmanın bir sonucu olduğunu iddia ediyor. TÜBİTAK Başkanı Nüket Yetiş ise sorulara cevap vermedi. TÜBİTAK’ın bağlı olduğu Devlet Bakanı Mehmet Aydın’dan ‘Darwin sansürüne’ şu yorum geldi: Bilime ne kadar yanlış yapsa, sansür işimiz değil. Bizim ne kavgamız olabilir. Adam ölmüş gitmiş.”⁴¹

“Yatağan’da çimento isyanı,

Muğla Yatağan’ın Deştin Köyü’nde, mahkemenin ÇED raporunu iptal etmesine rağmen temeli atılan ve çam ormanları arasına kurulmak istenen çimento fabrikası tepkilere neden oldu.”⁴²

“Oruç fişlemesi,

Kamu kuruluşlarında Ramazan düzenlemesine gidildi. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı oruç tutmayacak personelin sayısını belirlemek için çalışma başlatırken, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yemekhanesini tadilata aldı. Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı’nın ramazan boyunca öğle yemeklerine ara vereceği belirtilirken Dışişleri Bakanlığı ile Hazine gibi kuruluşlarda öğlen yemeklerine ara verilmeyeceği bildirildi.”⁴³

“Yaradılış biyoloji kitaplarında,

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan tarih ve diğer ders kitaplarının konuları dini motiflerle süslendi. Evrim kavramının yanında ‘yaradılış’ inancı biyoloji kitaplarına girdi. Abdest suyunun

40 Toprak, Binnaz, (2008), *Türkiye’de Farklı Olmak Din ve Muhafazakârlık Ekseninde Ötekileştirilenler*, http://www.Osiaf.Org.Tr/Images/Basin/Pdf/Turkiyede_Farkli_Olmak.Pdf. (Erişim tarihi:18.06.2009).

41 “Ne Kavgamız Olabilir, Adam Ölmüş Gitmiş”, *Hürriyet*, 10,03,2009, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=11181768> (Erişim tarihi:22.09.2009).

42 “Yatağan’da Çimento İsyani”, *Hürriyet*, 29,09,2008, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10013205>. (Erişim tarihi:22.09.2009).

43 “Oruç Fişlemesi”, *Cumhuriyet*, **31,8,2008**, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/0808/31/w/c0605.html>. (Erişim tarihi:22.09.2009).

alyuvarları çoğalttığına ilişkin hurafelere Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarında yer verildi”⁴⁴

4) Anayasanın Başlangıcındaki İlkeler Dayanan Demokratik, Laik ve Sosyal Bir Hukuk Devleti Olan Türkiye Cumhuriyetine Karşı Görev ve Sorumluluklarını Bilen ve Bunları Davranış Haline Getirmiş Yurttaşlar Yetiştirilebiliyor mu?

“...Anayasanın başlangıcındaki ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek...” biçimindeki bu amaç, ülkemizde özellikle son yıllarda artan bir yoğunlukta gündemde olan İlmli İslam projesi ve Kürt Milliyetçiliği ve PKK terörü ile taban tabana karşıt bir olgudur. Demokrasiyi içselleştirmek, bir yaşam biçimine dönüştürmek, henüz tam olarak gerçekleşmiş sayılamaz.⁴⁵ Aşağıdaki örnek olaylar demokrasi bilincimizin birer göstergesi olarak görülebilir.

“Seçim kavgaları 13 can aldı.

Seçim günü ve sonrasında çıkan olaylarda ölenlerin sayısı 13’ü, yaralananların sayısı da 112’yi buldu.”⁴⁶

“Seçimlerde sandık hileleri yaşandı.

Adana’da yaşanan seçimlerdeki sandık hilelerinin kamera kayıtlarına yansdığı kaydeden Çetinkaya, “Adana ile ilgili her gün değişik olaylar meydana geldi. AK Parti ve CHP seçim sonuçlarına itiraz etti. Biz yeniden sandıkların sayılmasını istedik. Bir kaç sandık sayılmaya başlandı. Oylarımızda artış meydana geldi. Arkasından il seçim kurulu sandık sayımlarını durdurdu. Biz de Yüksek Seçim Kurulu’na itiraz ettik.”⁴⁷

Eğitim sistemimizin, özellikle 1950’den sonraki en önemli sorunlarının başında, laik eğitim sisteminden uzaklaşmak gelmektedir. Okullarımızda laiklik karşıtı uygulamalar özellikle 1980 askeri darbesinden sonra artarak devam etmektedir. Başlıca laiklik karşıtı uygulamalar şunlardır: Din derslerinin zorunlu

44 “Yaradılış Biyoloji Kitaplarında”, Cumhuriyet, 0 2,9,2008, [http://garildi,cumhuriyet.com, tr/sayfa.cgi? w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0809/02/t/c09,html](http://garildi.cumhuriyet.com, tr/sayfa.cgi? w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0809/02/t/c09,html). (Erişim tarihi:24/09/2009).

45 Emre Kongar (2007a), *Demokrasimizle Yüzleşmek*, s.86.

46 “Seçim Kavgaları 13 Can Aldı”, *Hürriyet*, 30,03,2009, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr /goster/haber.aspx?id=11332802>. (Erişim tarihi:24.09.2009).

47 “Seçimlerde Sandık Hileleri Yaşandı”, *Zaman*, 11,04,09, <http://www.zaman, com,tr/ara,do?method=navigate &keyfield=7365C3A7696D2068696C656C657269&type=0&page=0>. (Erişim tarihi: 18.06.2009).

olması, din öğretiminin yalnızca Sünni mezhebine göre yapılması, İmam-Hatip liselerinin gereksinimin çok üstünde açılması, okullara türbanla girilmesi, öğrencilerin oruç tutmaya ve cuma namazına gitmeye zorlanması, sosyal ve bilimsel konuların dinle açıklanmaya çalışılması, kızlarla erkeklerin okullarda yan yana oturtulmaması, okul bahçesinde koridorlarda birlikte gezmelerine, hatta konuşmalarına izin verilmemesi gibi kız erkek ilişkilerinde şeriat hükümlerinin uygulanması.⁴⁸Aşağıdaki örnek olaylar da bu saptamaları doğrular niteliktedir.

“Amasya’da türbanlı eğitim,

(...)üniversitelerde türbanı serbest bırakma girişimlerinin ardından türban liselerde de hızla yayılıyor. Amasya’da birçok okulda öğrencilerin okula türban takarak girdikleri, okul bahçesinde türbanla dolaştıkları gözleniyor.”⁴⁹

“Mescit açıldı, lokal kapatıldı.

Hasanoğlan Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi’nde mescit bulunduğu ve buranın gün içinde gerek öğretmenler gerekse öğrenciler tarafından kullanıldığı ortaya çıktı. Eski bir Köy Enstitüsü olan lisede, öğretmenlerin ve personelin boş zamanlarını değerlendirdikleri lokal ise kapatıldı.”⁵⁰

“Korku filmi gibi din dersi,

Gaziantep Hasan Ali Yücel Lisesi’nde, öğrencilere “namaz kılmayan bir gencin başına geleceklerin anlatıldığı, Azrail ve ölüm konulu” şiddet içeren VCD izletildi. Arapça seslendirmeli Türkçe alt yazılı “Rabbim Geri Döndür” adlı VCD’yi izleyen öğrencilerden bazılarında davranış bozukluğu görülürken velilerin şikâyeti üzerine soruşturma başlatıldı.”⁵¹

“Bize anlatıldığı kadarıyla, öğrencilere yönelik bu mekanlardaki yasaklar ve özellikle kız öğrencilerin kapanması doğrultusundaki

48 Kongar (2007a) s.38,121; Servet Tanilli (2004). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz*,s. 106-111; Muharrem Güneş; Hasan Güneş (2003). *Türkiye’de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum*, s. 109-113; Karakütük (2001) s. 60-63; Kemal İnal (1996). *Eğitimde İdeolojik Boyut*, s. 82-85.

49 Mehmet Menekşe (2008). “Amasya’da Türbanlı Eğitim”, *Cumhuriyet*, 10/04/2008, s.9, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0804/10/t/c06.html> (Erişim tarihi: 24.09.2009).

50 Zeynep Şahin (2008). “Mescit Açıldı, Lokal Kapatıldı”, *Cumhuriyet*, 31,5,2008, s.8. <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0805/31/t/c08.html> (Erişim tarihi: 24.09.2009).

51 Kaya, Ahmet, (2008), “Korku Filmı Gibi Din Dersi”, *Hürriyet*, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8737960&tarih=2008-04-19> (Erişim tarihi: 10.11.2009).

telkinler cemaatin gençler üzerindeki etkinliğinin sorgulanmasını gerektirmekte. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğunun fakir ailelerin çocukları olduğu ve cemaatin bu çocuklar arasından özellikle en akıllı ve başarılı olanları seçtiği düşünülürse, cemaatin çocuklar ve gençler üzerindeki iddiasının Milli Eğitim'in denetiminde olmaması gerçekten kaygı verici.”⁵²

5) Eğitim Sistemimizde Karma Eğitim Gerçekleştirilebiliyor mu?

Eğitim sistemimizde karma eğitim esastır. Ancak son yıllarda önce özel okul ve dershanelerde sonra da resmi okullarda, bu eğitim ilkesinin çiğnendiğine tanık olunmaktadır. Özellikle kırsal kesimde, kızlarla erkekler sınıfta ayrı ayrı oturtulmaktadır. Bazı okullarda kızlarla erkekler aynı okul içinde farklı katlarda veya koridorlarda okutulmakta, hatta aşağıdaki örnekte olduğu gibi okullar ayrılmaktadır. Bütün bunların, hala kız ve erkeklerin arkadaş olabilecekleri, birlikte yaşayabileceklerine ilişkin karma eğitimin felsefesine uzak uygulamalar olduğu aşağıdaki örnekolaylarda da görülmektedir.

‘Kız öğrencilere uyarı iddiası,

Okulun edebiyat öğretmenlerinden A. Ç.’in de 18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Törenleri’nde “Bizim iki kutsalmız var; biri Kâbe, diğeri bayrak” dediği, ayrıca Müdür Başyardımcısı B. A.’ın da 10. sınıfta okuyan öğrencileri sınıfta *harem-selamlık* olarak oturttuğu ve kız öğrencileri etek boyları konusunda uyardığı ileri sürüldü.⁵³

“Vali’den şaşırta öneri: Kızlara ayrı okul.

Vali, şaşırta ve tartışılacak bir çalışmadan ya da öneriden bahsetti. Koruculuk sisteminin katliamda belirleyici olmadığını; kıskançlık faktörü üzerinde durduğunu belirten Duruer, cahillik vurgusu yaptı ve kız çocuklarının okutulması konusunda örf, adet ve inançları göz önüne alarak ayrı okullar, yurtlar yapılması gerektiğini söyledi.”⁵⁴

“Karma eğitim genelgesi kaldırılın,

Eğitim Bir-Sen Genel Başkanı Ahmet Gündoğdu ise “Biz

52 Toprak (2008) s. 181.

53 Gürsu Kunt (2008). “Atatürk’e Hakaret İddiası”, *Cumhuriyet*, s.6, 03,04,2008, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0804/03/t/c06.html> (Erişim tarihi: 24.09.2009).

54 NTV (2009). *Vali’den Şaşırta Öneri: Kızlara ayrı okul*, 07 Mayıs, 2009, <http://www.ntv.com.tr/id/24964241> (Erişim tarihi: 24.09.2009).

karma eğitim zorunluluğu kaldırılсын dediğimiz zaman kıyameti kopartıyorlar. Karma eğitimi eleştirdiğimiz zaman hedefe oturtuyorlar. 28 Şubat'la birlikte halk eğitim kurslarına bile sıçrayan karma eğitim zorunluluğu yanlışı, artık Milli Eğitim'den kaldırılmalı. Bu uygulama 8 yıllık eğitimle birlikte eğitim sistemimize bulaştırıldı. Yapılması gereken; pedagoji ve bilim göz önüne alınarak eğitimin gözden geçirilmesi” dedi.”⁵⁵

“Denizli cumhuriyet lisesi'nde inanılmaz uygulama,

Denizli Cumhuriyet Lisesi'nde kız ve erkek öğrencilerin okula ayrı ayrı kapılardan girdiği ve harem-selamlık uygulamasının yapıldığı iddiası üzerine başlayan tartışmalar giderek büyürken, Denizli Milli Eğitim Müdürlüğü konuyla ilgili soruşturma başlattı.”⁵⁶

“Haydi Kızlar Kocaya,

Karakoçan'a bağlı köylerden liseyi okumak için YİBO yurdunda barınan 28 kız öğrenci, yazılı servis taleplerine cevap alamayınca İlçe Milli Eğitim Müdürü Yasef Kaya ile yüz yüze görüştü. Kız öğrenciler, her gün 4 kilometre yürüdüklerini ve yemek sorunu yaşadıklarını, bu sorunlarının çözümü için servis kurulmasını istedi. Öğrenciler bu görüşmede İlçe Milli Eğitim Müdürü Yasef Kaya'nın kendilerine “Liseyi okumak zorunda değilsiniz. Paranız varsa okursunuz. Okuyamıyorsanız, gidin evlenin” dediği öne sürüldü.”⁵⁷

“Konak İmam Hatip Lisesi'ne sadece kız öğrenciler alınıyor. Erkek öğrenciler ise İzmir İmam Hatip Lisesi'nin düz lise bölümüne yönlendiriliyor. İzmir İHL Müdürü Arif Ayyıldız, düz lise bölümünde sadece erkek öğrenci olduğunu doğruladı. Konak İHL Müdürü Fahrettin Adsız da erkek öğrencisi olmadığını belirterek, ‘Okulumuz müstakil hale geldiğinde buraya sadece kız öğrenciler kaydolmuş. O zamandan beri böyle’ diye konuştu.”⁵⁸

55 Fahrettin Dede (2009). *Karma eğitim genelgesi kaldırılсын*, 02,09,2009 http://www.habervaktim.com/haber/85297/karma_egitim_genelgesi_kaldirilsin.html (Erişim tarihi:02.09.2009).

56 *Denizli Cumhuriyet Lisesi'nde İnanılmaz Uygulama*, http://www.kenthaber.com/Haber/Genel/Normal/denizli-cumhuriyet-lisesinde-inanilmaz-uygulama/haber_1954 (Erişim tarihi:10.11.2009).

57 Şengezer, Nural, (2008), “Haydi Kızlar Kocaya”, *Hürriyet*, 10 Ocak 2008, http://www.hurriyet.com.tr/egitim/ana_sayfa/7994465.asp. (Erişim tarihi:10.11.2009).

58 Döker, Emre, (2008), “Eğitim Ayrılığı”, *Cumhuriyet*, s.1,7, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0803/05/t/index.html> (Erişim tarihi:10.11.2009).

6) Eğitim Birliği Gerçekleştirilebiliyor mu?

Atatürk, Osmanlılardaki eğitimin nasıl kurumsal ve amaçlar açısından bölüm pörçük ve ulusallıktan uzak bir yapıda olduğunu görmüştü. Osmanlı eğitim sistemi geleneksel eğitim kurumları (medrese, sıbyan okulu), yabancı ve azınlık okulları ve modern, kısmen laik eğitim veren okullar olmak üzere üçe bölünmüştü ve üç değişik tip insan yetiştiriyordu. Eğitim Birliği Yasasıyla bu duruma son vermişti. 1924'te çıkan bu yasa Anayasal güvenceyle hala yürürlüktedir. Ancak günümüzde bu yasaya rağmen eğitim birliği tekrar bozulmuştur. Eğitim sistemimiz bugün yine üç tip insan yetiştirir hale gelmiştir. Aşağıda eğitim birliğinin olmadığını gösteren somut örnek olaylar verilmiştir.

“İHL dışındaki okullarda fuhuş var.

Antalya İmam Hatip Lisesi Mezunları Derneği'nin düzenlediği 'Pilav Günü'nde konuşma yapan Önder İHL Mezunları ve Mensupları Derneği eski başkanı İbrahim Solmaz, “Diğer okullarda fuhuş var, uyuşturucu var, İHL’lerde bunlar yok. Bugün İHL’ ye çocuğunu gönderen de, orada okuyan gençler de birer kahramandır.” dedi.”⁵⁹

“Anayasa Mahkemesi'nin (...) Partisi'nin kapatılmasıyla ilgili 30.7.2008 tarih, 2008/1 esas sayılı ve 2008/2 karar sayılı kararının 96'ncı sayfasında yer alan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın iddianamesinden bir bölümünü birlikte okuyalım:

İmam Hatip lisesi mezunlarına üniversiteye girişte uygulanan katsayı sistemi bir hak ihlali algısıyla sürekli eleştirilerek, Tevhid-i Tedrisat Yasası'na ve eşitlik ilkesine aykırı olarak Cumhuriyet öncesi gibi ikili bir öğretimin özendirilmesi ve bu okulları meslek okulu hüviyetinden çıkararak ortaöğretimin asıl unsurları haline getirecek sosyal ve mali desteklerin sağlanması suretiyle laiklik karşıtı eylemlerin odağı haline geldiğini ortaya koymaktadır.”⁶⁰

“Devlet kontrolünden çıkacak,

Heybeliada Ruhban Okulu'nun bağımsız olarak açılmasının aynı statüde din eğitimi veren birçok özel kurumun da devlet kontrolü dışında açılması anlamına geleceğini ifade eden Koncuk, söz konusu

59 “İHL dışındaki okullarda fuhuş var”, *Hürriyet*, 02,06,2007, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6638705> (Erişim tarihi 10.11.2009)

60 Özdemir İnce (2009) “Siyasal İslam'ın Kalesi Olarak İmam Hatipler (8)”, *Hürriyet*, 21 Ağustos 2009 <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=12322088&yazarid=72>, (Erişim tarihi 10.11.2009).

durumun da eğitim-öğretimin devlet kontrolünden çıkarılmasına neden olacağını ileri sürdü. Hükümet buna karşı nasıl bir formül geliştirmeyeceğini soran Koncuk, ayrıca 'Heybeliada Ruhban Okulu açıldığı takdirde, yurtdışından öğretmen ve öğrencilerin de Türkiye'ye gelmesi söz konusu olacaktır.' dedi." 61

"Ülkemizde bilimsel ve özgür düşünce, köktendinci akımların da tehdidi altındadır. Cumhuriyetimizin temel taşlarından olan öğretim birliği, büyük bir hızla aşınmaktadır. Demokrasinin, temel hak ve özgürlüklerin, özellikle de inanç ve düşünce özgürlüğünün olmazsa olmaz ön koşulu olan laiklik kavramı, adeta politik bir pazarlık konusu haline gelmiştir."62

Tartışma ve Yorum

Araştırmamızın en çarpıcı bulgularından birisi, eğitim sistemimizin Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı yurttaşlar yetiştirme amacına tam olarak ulaşılmadığının ortaya çıkmasıdır. "Öğrencilerine Atatürk tişörtü giydirdiği için öğretmenin ceza alması, okul müdürlüklerine Atatürkçü kimlikleriyle tanınan adayların atanmaması, internet sitelerindeki Atatürk karşıtı propagandalara geç müdahale edilmesi ya da seyirci kalınması, M. Akif'in *Safahat* kitabına 160 sayfa önsöz yazılarak burada Atatürk'e hakaret edilmesi, Atatürk rozeti takmanın suç olarak gösterilmesi, Atatürk heykellerinin dikilmeme gerekçesi olarak başkalarının da benzer şeyler isteyebileceğinin gösterilmesi..." gibi örnek olayların içeriklerinin açıkça ortaya koyduğu Atatürk karşıtı uygulamalara artık sistem sessiz kalmaktadır. Oysa hem 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'ndaki amaçlara ve MEB'nin diğer yasal metinlerine hem de hâlâ yürürlükte olan 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'a göre, bütün bu uygulamaların bir şekilde önlenmesi gerekir. Ancak bu yola başvurulmadığı görülmektedir.

Atatürk'e karşı saldırıların özellikle siyasal İslamcılar, etnik bölücüler ve radikal sol gruplar tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Ancak bunların içinde bu saldırıların yoğunluğu ve kitleleri ikna açısından en etkili grubun siyasal İslamcılar olduğu görülmektedir.⁶³ Bunun nedenini, Kongar⁶⁴, "Siyasal İslam'ın elinden kaçırdığı egemenliğin hırsına", Kışlalı⁶⁵ ise, "...Türkiye'de bir din devleti kurmak

61 ANKA (2009), *Devlet Kontrolünden Çıkacak*, 30/06/ 2009, <http://www.tumgazeteler.com/?a=5259221>, (Erişim tarihi: 4.12.2009).

62 TUBA (2009). *Bilimsel Düşünce Gerçeği, Arama ve İfade Etme Özgürlüğü, Öğretim Birliği Konusunda TUBA Duyurusu*, <http://www.tuba.gov.tr/duyuru.php?id=54>. (Erişim tarihi: 10,01.2010.).

63 Kongar, 2007a s.217-218; Sezgin Kızılcıkelik (2003), *Atatürk'ü Doğru Anlamak*, s. 140-141.

64 Kongar (2007b) s.245.

65 Ahmet Taner Kışlalı (1993). *Atatürk'e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği*, s.1.

istenmesine” bağlamaktadır. Modern Türkiye’nin kurucusu Atatürk’e saldırıların ABD ve AB kökenli bir proje olan BOP destekli “İlimli İslam” tartışmalarıyla birlikte daha da yoğunluk kazanması, Kongar ve Kışlalı’nın saptamalarını doğrular niteliktedir. Dolayısıyla Türkiye’deki son yarım yüzyıldır Cumhuriyetin kuruluş felsefesindeki aşınmalar, eğitim kurumlarına da yansımıştır. Eğitim kurumlarında, kurucu lider Atatürk’ün düşünce ve uygulamalarından uzaklaşıldığının somut örnekleri artık her geçen gün karşımıza daha sık çıkar olmuştur.

“Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi kültürel değerlerini benimseyen ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar yetiştirmek...” amacına ulaşmada sorunlar yaşandığı görülmektedir. MEB’nin amaçlarında öğrencilere/yurttaşlara kültürel değerlerin kazandırılması istenirken “tiyatrodan oyun sahnelenmesi yasaklanıyor, Türkçe her geçen gün yozlaşıyor, çok az kitap okunuyor ve bununla ilgili ciddi hiçbir önlem alınmıyor...” Bütün bu olgular, eğitim sistemimizin kültürel değerlerin kazandırılmasında yeterli duyarlılığı göstermediğini ortaya çıkarmaktadır. Tombul⁶⁶ araştırmasında, Türkiye’de, Atatürk’ün başlattığı devrimlerden sonra ileriye dönük kültürel dönüşümler oluşturulamaması nedeniyle, bugün küreselleşme karşısında yaşanan kültürel ve dilsel yozlaşmaya karşı durulamadığını bildirmektedir. Bilsin⁶⁷ Türk toplumunun standart ve bayağılaştırılmış kültür endüstrisinin eğlence kalıplarını kullanırken, bireysel ve toplumsal yaşantısında da bu kalıpların etkisi altına girdiğini ileri sürmektedir. Kılınç’ın⁶⁸ da belirttiği gibi, Atatürk döneminde halkımızı aydınlatmak ve çağdaştırmak adına gerçekleştirilen kültür devrimleri ile alınan yolun çok az bir kısmı dahi, günümüzde uygulanan kültür politikaları ile alınmamıştır.

Üçüncü soru başlığı altındaki örnek olaylardan da anlaşıldığı gibi, eğitimde bilim karşıtı ve dini içerikli uygulamalar sürüyor. Dolayısıyla eğitim sistemimiz, bilimsel düşünce gücüne sahip bireyler yetiştirmekte üzerine düşen görevi yeterince yerine getirememektedir. Alanyazındaki araştırmalar da benzer sonuçlar üzerinde odaklanmaktadır. Akar⁶⁹, öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ve eleştirel düşünme beceri düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığını;

66 Işıl Tombul (2006). *Kültürel Yozlaşmanın Göstergesi Olarak Televizyonda Dilin Kullanımı: Televizyon Sunucuları Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

67 Ayşegül Bilsin (2007). *Kültür Endüstrisi Olgusunun Özel Bir Görünümü Olarak Günümüz Türk Toplumunda Eğlencenin İdeolojik Temellendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

68 Aygül Kılınç (2005). *Atatürk Dönemi Kültür Politikasının Türk Toplumsal Yaşamına Etkileri ve Katkıları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

69 Ülkü Akar (2007). *Öğretmen Adaylarının Bilimsel Süreç Becerileri ve Eleştirel Düşünme Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Gündoğdu⁷⁰, üniversite öğrencilerinin bilimsel düşünme becerilerinin yeterli olmadığını; Dirimeşe⁷¹ ise, hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin orta düzeyde olduğunu ileri sürmektedir.

Anayasanın başlangıcındaki ilkelere dayanan demokrasi ve laikliği davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmede eğitim sistemimizin özellikle son yıllarda oldukça zayıfladığı araştırmamızın bulguları arasındadır. Özellikle demokrasi ve laiklik kavramlarının içinin boşaltılarak uygulamada işlevsiz hale getirildiği görülmektedir. Çuhadar⁷², öğretim elemanı ve öğrencilerinin siyasal katılımcılık düzeylerinin genelde düşük bir profil gösterdiğini; Kasapçopur⁷³ ise, öğretim elemanı görüşlerine göre, laiklik bilincinin yükseköğretimde orta düzeyde uyandırabilecek kıvamda ve etkililikte olduğunu vurgulamaktadır. Uçak⁷⁴, eğitim sistemimizin Cumhuriyetin temel niteliklerini kazandırmada genel olarak başarılı olmakla birlikte, laiklik ve demokratiklik değerlerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Demokrasi adı altında laikliğe her türlü eleştiri getirilirken, laikliği savunanlar dinsizlikle ve demokrat olmamakla suçlanabilmektedir. Nitekim Demirbulak⁷⁵ da araştırmasında bu paradoksa, “bugün Türkiye’de demokratikleşme adı altında Cumhuriyet’in laik kurumları tek tek çökertilmektedir.” diyerek dikkat çekmektedir.

Eğitim sistemimizde karma eğitim esas olmasına rağmen, son yıllarda önce özel okul ve dershanelerde sonra da resmi okullarda, bu eğitim ilkesinin çiğnendiği örnek olaylardan anlaşılmaktadır. “Sınıflarda kızlarla erkeklerin haremlik-selamlık olarak oturtulduğu, kız öğrencilerin etek boylarıyla uğraşanların bir yandan da türban özgürlüğünü savunduğu, devletin valisinin kızlara erkeklerden

70 Mehmet Gündoğdu (2001). Üniversite Öğrencilerinin Bilimsel Düşünme Becerilerinin Yordanması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

71 Elif Dirimeşe (2006). *Hemşirelerin ve Öğrenci Hemşirelerin Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

72 Çuhadar, Andaç, (2006), Üniversite Öğretim Elemanı ve Öğrencilerinin Demokrasi Anlayışlarının Siyasal Toplumsallaşma Bağlamında Cinsiyet, Bilim Alanı, Akademik Aşama ve Siyasal Katılımcılık Değişkenleri Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

73 Yalçın Kasapçopur (2006). *Eğitsel Durusun Laik Vizyonu ve Laik Bilinci Uyandırma Yeterliliğine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Dicle Üniversitesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

74 Tülay Uçak (2007). *Milli Eğitim Sisteminin Millilik Boyutunun Sorgulanması (İstanbul ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

75 Haluk Haydar Demirbulak (2007). *Avrupa Birliği’nde ve Türkiye’de Laisizmin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ayrı okul önerdiği, Konak İmam Hatip Lisesi'ne sadece kız öğrenciler alınırken, erkek öğrencilerin ise İzmir İmam Hatip Lisesi'ne yönlendirildiği...” beşinci soru altında toplanan örnek olaylardan ortaya çıkmaktadır. Aksu vd.’lerinin⁷⁶ “Eğitim Fakülteleri Öğrenci Profili” başlıklı araştırmasının sonucuna göre, eğitim fakülteleri öğrencilerinin %20’sinin karma eğitime karşı veya kararsız olduğu bulunmuştur. Yögev de⁷⁷ yapılan değerlendirmeler sonucunda, toplumumuzda cinsiyetçi tutumların devam ettiğini dile getirmektedir. Karma eğitim özellikle laiklik kavramıyla birlikte değerlendirilmelidir. Çınar’a⁷⁸ göre laik eğitimin önemli göstergelerinden biri de “karma eğitim”dir: Eğitim sisteminin laikliği, karma olmasıyla da ölçülebilir. Çünkü karma eğitimle öğretim, kız-erkek birlikteliğinde daha sağlıklı oluşabilmekte; kadınların erkeklerle birlikte eğitimleri kadın erkek eşitliğini yaşama geçirmekte, kaç-göçü ortadan kaldırmakta, dengeli kişilikler oluşmakta, toplumsal kaynaşma ve bütünleşme artmakta ve demokrasinin yolunu açmakta; eğitimin ve sonuçta diğer sosyal hizmetlerin maliyeti azalmaktadır.

Eğitim sistemimiz bugün yine üç tip insan yetiştirir hale gelmiştir. Bir yanda din eğitimi veren İmam Hatip Liseleri ve resmi ve resmi olmayan Kuran kursları, diğer yanda azınlık ve yabancı okulları ve kısmen laik eğitim veren diğer okullar. Bazı araştırmacılar, yabancı dille eğitimin yaygınlaştırılmasıyla birlikte dördüncü tip insanın da yetiştiğini ileri sürmektedir.⁷⁹ Eğitim birliğinin bozulması, ülkemizin “anayasal rejimine bağlı yurttaş yetiştirme” idealini de gittikçe ortadan kaldıran tehlikeli bir gidiştir.

Sonuç

Yukarıdaki amaçlardan sapmalarla ilgili olarak benzer irdelemeler daha da çoğaltılabilir. Görüldüğü gibi, eğer eğitim sistemimizin amaçları gerçekleşmezse, sistem hızla yozlaşmaya ve yok olmaya (güç yitimine) doğru gider. Bu nedenle öncelikle Milli Eğitim Bakanı ve okulda da yöneticilerin, varlık nedenlerinin MEB’nın 1739 sayılı yasadaki amaçları ve ilkeleri gerçekleştirmek, uygulamak olduğunu unutmamaları gerekir. Eğitim-öğretim etkinliklerimizin tümü, Türk

76 Meral Aksu, Ayşegül Daloğlu, Soner Yıldırım, Ercan Demir, C. Engin Kiraz (2007), *Eğitim Fakülteleri Öğrenci Profili*, http://www.trsinav.com/?mrt=verilerayrinti &verix=ogretmen_adaylari_profil_i_arastirmasi, (Erişim tarihi:4.12.2009).

77 Sermin Pınar Yögev (2006). *Ergenlerde Toplumsal Cinsiyetin Kazanılması Aile, Okul ve Arkadaş Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

78 İkrâm Çınar (2005). “Laiklik, Laik Eğitim ve Siyaset”, *İÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, C:6 S:9 <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/icinar.htm>. (Erişim tarihi:4.12.2009).

79 Ruhi, Sarpkaya (2008). “Köy Enstitülerinden Sonra İmam Hatip Liseleri”, *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), s.25-26; Tanilli (2004) s.106,111; Köksal (2006) s.54-55; Karakütük (2001) s.73; Güneş ve Güneş (2003) s.33; Mahmut Adem (1995). *Demokratik Laik Çağdaş Eğitim Politikası*, s.20.

Milli Eğitim sisteminin amaçlarını uygulamaya yönelik olmalıdır. Her zaman, dikkatimizi bu amaçlara odaklamalı, amaç ve ilkelerden eğitim-öğretim sürecinde taviz vermemeliyiz. Araştırmamızın sonuçları açıkça göstermektedir ki okul yöneticileri MEB'nin amaçlarının gerçekleştirilmesinde çok etkin değildiler.

Sonuç olarak okul yöneticileri, eğitsel amaçların uygulamaya geçirilmesinde, davranışa dönüştürülmesinde stratejik bir rol oynamaktadırlar. Bu nedenle amaçların gerçekleştirilmesine yönelik şu öneriler geliştirilebilir:

Öncelikle okul yöneticiliği, siyasal görüşlerin sözcülüğünün yapıldığı bir meslek olmaktan çıkarılmalıdır. Bu amaçla yöneticiler, eğitim yönetimi konusunda lisansüstü düzeyde eğitim almalıdırlar. Atamalarda eğitim yönetimi alanında eğitim alma önkoşul olmalı ve diğer ölçütler de yeterliliğe dayanmalıdır.

Amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde, denetim sisteminin önemi büyüktür. Bu nedenle eğitim denetmenlerinin niteliği ve sayısı artırılmalıdır. Denetim sistemi daha özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır. Özellikle Cumhuriyetimizin temel niteliklerinin çiğnenmesine denetim sistemi izin vermemelidir.

Amaçlardan sapma durumunda, okulun öğelerinin (veliler, öğretmenler, öğrenciler, sendika ve dernekler vb.) şikayetleri titizlikle incelenmelidir.

Okul yöneticileri, eğitim programlarının yönetimi, Türk Milli Eğitim sisteminin amaçlarının okul düzeyinde etkili bir biçimde davranışa dönüştürülmesi konularında ciddi bir hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdır. Bu olgu denetim sistemi tarafından da sürekli izlenmelidir.

Kaynakça

- Adem, Mahmut (1995). *Demokratik Laik Çağdaş Eğitim Politikası*, Ankara:Şafak Matbaacılık.
- Akalın, Cüneyt (2006). “Ulusal Eğitimde Yıkımın Kapsamı ve Niteliği Üzerine Kimi Gözlemler, Düşünceler”, 2. *Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s.119-134.
- Akar, Ülkü (2007). *Öğretmen Adaylarının Bilimsel Süreç Becerileri ve Eleştirel Düşünme Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Akçay, Cengiz (2006). *Türk Eğitim Sistemi*, Ankara:Anı Yayıncılık.
- “Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Profesörü Şahin Filiz...”, *Hürriyet*, 06,05,2008, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8882135>, (4/12/2009).
- Aksu, Meral- Daloğlu, Ayşegül- Yıldırım, Soner- Kiraz, Ercan Demir, C. Engin (2007), *Eğitim Fakülteleri Öğrenci Profili*, http://www.trsinav.com/?mrt=verilerayrinti&verix=ogretmen_adaylari_profili_arastirmasi, (4/12/2009).
- ANKA (2009). *Devlet Kontrolünden Çıkacak*, 30/06/ 2009, <http://www.tumgazeteler.com/?a=5259221>, (4/12/2009).
- Anadolu Ajansı (2007).“Atatürk tişörtü giydirdi ceza aldı” <http://arsiv.sabah.com.tr/2007/11/28/haber,C64BB87D54EF4BFBA783BAF0E1BACC15.html>.
- Aydın, İnanet (2005). *Öğretimde Denetim*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, Mustafa (2005). *Eğitim Yönetimi*, Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Aydın, Mustafa(2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*, Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Başaran İ,Ethem (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve okul yönetimi*, Ankara:Ekinoks Yayınları.
- Başaran, İ,Ethem (2000). *Yönetim*, Ankara: Feryal Matbaası.
- Bayer,Yalçın (2007). “İstanbul’da Eğitimin Geleceği ‘Karanlık’”, *Hürriyet* 01/072007 <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6625735&tarikh=2007-06-01> (4/12/2009).
- Benson, R, Snyder, M. D.(1971), *The Hidden Curriculum*, New York:Alfred A, Knoph.
- Bilsin, Ayşegül (2007). *Kültür Endüstrisi Olgusunun Özel Bir Görünümü Olarak Günümüz Türk Toplumunda Eğlencenin İdeolojik Temellendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bursalioğlu, Ziya (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*,Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bush, Tony, (2004). *Theories Of Educational Leadership And Management*, London: Sage Publications.
- Bülbül, Sudi (1993). *Grup Dinamiği*, Çoğaltma, Ankara.
- Çınar, İkrım (2003). “Eğitimde Atatürkçülük ve Örtük Program”, *Eğitim Dergisi*, 3, http://www.egitirim.gen.tr/ikram_ortukprogram.htm (01,06,2009).
- Çınar, İkrım (2005). “Laiklik, Laik Eğitim ve Siyaset”, *İÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, C:6 S:9 <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/icinar.htm>.
- Çuhadar, Andaç (2006). *Üniversite Öğretim Elemanı ve Öğrencilerinin Demokrasi Anlayışlarının Siyasal Toplumsallaşma Bağlamında Cinsiyet, Bilim Alanı, Akademik Aşama ve Siyasal Katılımcılık Değişkenleri Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Dede, Fahrettin (2009). *Karma eğitim genelgesi kaldırılсын*, 02,09,2009 http://www.habervaktim.com/haber/85297/karma_egitim_genelgesi_kaldirilsin.html (02,09,2009).

Demirbulak, Haluk Haydar (2007). *Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de Laisizmin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul üniversitesi, sosyal bilimler enstitüsü, İstanbul.

Denizli Cumhuriyet Lisesi'nde İnanılmaz Uygulama, http://www.kenthaber.com/Haber/Genel/Normal/denizli-cumhuriyet-lisesinde-inanilmaz-uygulama/haber_1954 (10.11.2009).

Dirimeşe, Elif (2006). *Hemşirelerin ve Öğrenci Hemşirelerin Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Döker, Emre(2008). "Eğitim Ayrılığı", Cumhuriyet, s,1,7, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0803/05/t/index.html> (10.11.2009).

EĞİTİM-SEN, (2009). *Eğitimde Bilim Karşıtı ve Dini İcerikli Uygulamalar Sürüyor*, <http://www.egitimsen.org.tr/index.php?yazi=191> (10.11.2009).

Eren, Erol (2006). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ertürk, Selahattin (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara:Yelkentepe Yayınları.

Esen, Yasemin-Bağlı, M. Türkan (2002). "İlköğretim Ders Kitaplarındaki Kadın ve Erkek Resimlerine İlişkin Bir inceleme", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2),s,143-154.

Geray, Haluk (2006.a). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, Ankara: Siyasal Yayınları.

Geray, Uçkun (2006b). "Batı'nın Eğitimdeki Dayatmaları ve Sonuçları", 2. *Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s.189-203.

Giroux, Henry, A.(2001). *Theory And Resistance In Education*, London: Bergin&Garvey.

Gökçe, Orhan (2001), *İçerik Çözümlemesi*, Konya: Nuro Matbaacılık.

Guterk, Gerald, L.(2006). *Eğitime Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar*, (Çev, Nesrin Kale), Ankara: Ütopya Yayınevi.

Gündoğdu, Mehmet (2001),Üniversite Öğrencilerinin Bilimsel Düşünme Becerilerinin Yordanması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güneş, Muharrem - Güneş, Hasan (2003). *Türkiye'de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum*, Ankara:Anı Yayıncılık.

Helvacıoğlu, Firdevs (1994). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik (1928-1995)*, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Hewitt, Thomas, W. (2006). *Understanding And Shaping Curriculum* , London: Sage Publication.

Hicks, Herbert (1979), *Örgütlerin Yönetimi Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından (Cilt I)*, Ankara:Turhan Kitabevi.

Hoy,Wayne K.- Miskel, Cecil (1996). *Educational Administration*, McGrow Hill Inc., New York.

Isparta'da öğrencilerine üzerinde Atatürk resmi olan... <http://www.Hukuki.net/forum/archive/index.php?t-30601.html> (Erişim tarihi:07.11.2009).

"İHL dışındaki okullarda fuhuş var", *Hürriyet*, 02,06,2007, <http://hursiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=6638705>. (Erişim tarihi:10.11.2009).

- İnal, Kemal (1996). *Eğitimde İdeolojik Boyut*, Ankara.: Doruk Yayınları.
- İnal, Kemal (2004). *Eğitim ve İktidar*, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- İnce, Özdemir(2009). “Siyasal İslam’ın Kalesi Olarak İmam Hatipler (8)”, *Hürriyet*, 21 Ağustos 2009 <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=12322088&yazarid=72>. (Erişim tarihi:10.01.2010).
- Karakütük, Kasım(2001). *Demokratik Laik Eğitim*, Ankara:Anı Yayıncılık.
- Karasar, Niyazi (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara.: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasapçopur, Yalçın (2006). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi Eğitimsel Durusunun Laik Vizyonu ve Laik Bilinci Uyandırma Yeterliliğine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Dicle Üniversitesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Kaya, Ahmet(2008). “Korku Filmi Gibi Din Dersi”, *Hürriyet*, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=8737960&tarih=2008-04-19> (10.11.2009).
- Kaya, Yahya Kemal (1993). *Eğitim Yönetimi*, Ankara: Set Ofset Matbaacılık.
- Kılınç, Aygül, (2005), *Atatürk Dönemi Kültür Politikasının Türk Toplumsal Yaşamına Etkileri ve Katkıları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kışlalı, Ahmet Taner (1993). *Atatürk’e Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği*, Ankara:İmge Kitabevi Yayınları.
- Kızılcılık, Sezgin(2003). *Atatürk’ü Doğru Anlamak*, Ankara:Anı Yayıncılık.
- Kili, Suna(2002). “Cumhuriyet, Atatürkçülük ve Eğitim”, Suna Kili, (Ed.), *Cumhuriyet ve Küreselleşme*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara, s.177-199.
- Kitap Üzerine İstatistik Bilgiler*, <http://www.istatistikler.net/okuma.html> (24/09/2009).
- Kongar, Emre (2007a). *Demokrasimizle Yüzleşmek*, İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Kongar, Emre (2007-b). *21. Yüzyılda Türkiye*, İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Köksal, Aydın (2006). “Eğitimin Ulusal Birliğin Güçlendirilmesindeki Yeri”, *2. Ulusal Eğitim Kurultayı Küreselleşme ve Eğitim*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, s.47-55.
- Kunt, Gürsu (2008). “Atatürk’e Hakaret İddiası”, *Cumhuriyet*, s,6, 03,04,2008, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+cumhuriyet/cumhuriyet2008/0804/03/t/c06.html> (24/09/2009).
- Küçük, Mustafa (2006). “160 Sayfa Önsözle Atatürk’e Hakaret”, *Hürriyet*, 29,06,2006, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/go ster/ haber.aspx?id=467352> (24/09/2009).
- Marsh, Colin J.; Willis, George (2007). *Curriculum Alternative Approaches Ongoing Issues*, New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Menekşe, Mehmet (2008). “Amasya’da Türbanlı Eğitim”, *Cumhuriyet*, 10/04/2008, s,9, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+cumhuriyet/ cumhuriyet2008 /0804/10/t/c06.html> (24/09/2009).
- “Ne Kavgamız Olabilir, Adam Ölmüş Gitmiş”, *Hürriyet*, 10,03,2009, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ haber.aspx?id=11181768> (22/09/2009).
- NTV (2009). *Vali’den Şaşırtan Öneri: Kızlara ayrı okul*, 07 Mayıs, 2009, <http://www.ntv.com.tr/id/24964241> (24/09/2009).
- Okçabol, Rıfat (2005). *Türkiye Eğitim Sistemi*, Ankara:Ütopya Yayınları.

“Oruç Fişlemesi”, *Cumhuriyet*, **31,8,2008**, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/0808/31/w/c0605.html>.

“Oyun yasaklanmasına TOBAV’dan Kınama”, *Hürriyet*, 15,10,2001. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=22071>.

Posner, J. George(2004). *Analyzing The Curriculum*, Boston: McGraw Hill.

Sarı, Mediha (2005). *Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Adana.

Sarpkaya, Ruhi (2008). “Köy Enstitülerinden Sonra İmam Hatip Liseleri”, *Toplum ve Demokrasi*, 2 (3), s,1-28.

“Seçim Kavgaları 13 Can Aldı”, *Hürriyet*, 30,03,2009, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=11332802>.

“Seçimlerde Sandık Hileleri Yaşandı”, *Zaman*, 11,04,09, <http://www.zaman.com.tr/ara.do?method=navigate&keyfield=7365C3A7696D2068696C656C657269&type=0&page=0>.

“Sigara İçmeyen kaç Kişi Kaldık... Atatürk’e Hakaret Ettiler”, *Nethaber*, 18 Eylül 2009, <http://www.nethaber.com/Toplum/115927/Sigara-icmeyenlerin-sayfasini-ele-gecirip-Ataturke-HAKARET>.

Sönmez, Veysel (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara:Anı Yayıncılık.

Şahin, Zeynep (2008). “Mescit Açıldı, Lokal Kapatıldı”, *Cumhuriyet*, 31,5,2008, s,8. <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0805/31/t/c08.html>.

Şengezer, Nural (2008). “Haydi Kızlar Kocaya”, *Hürriyet*, 10 Ocak 2008, http://www.hurriyet.com.tr/egitim/ana_sayfa/7994465.asp.

Şişman, Mehmet (2004). *Öğretim Liderliği*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Tanilli, Servet (2004). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz*, İstanbul:Adam Yayınları.

“TBMM Araştırma Komisyonu, Türkçe’yi koruma yöntemlerini açıkladı”, *Zaman*, 08/06/2008, <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=699476&keyfield=796162616E63C4B12064696C6C652065C49F6974696D>.

Tezcan, Mahmut (2005). *Sosyolojik Kuramlarda Eğitim*, Ankara:Anı Yayıncılık.

TGRT (2008). *Okullarda uyuşturucu anketi sonuçları*, 2008-03-02, <http://www.tgrthaber.com.tr>.

Tombul, Işıl (2006). *Kültürel Yozlaşmanın Göstergesi Olarak Televizyonda Dilin Kullanımı: Televizyon Sunucuları Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Toprak, Binnaz (2008). *Türkiye’de Farklı Olmak Din ve Muhafazakârlık Ekseninde Ötekileştirilenler*, http://www.Osiasf.Org.Tr/Images/Basin/Pdf/Turkiyede_Farkli_Olmak.Pdf. Adresinden 18,06,2009’da indirildi.

TUBA (2009). *Bilimsel Düşünce Gerçeği, Arama ve İfade Etme Özgürlüğü, Öğretim Birliği Konusunda TÜBA Duyurusu*, <http://www.tuba.gov.tr/duyuru.php?id=54>.

Tutal, Nilgün (2005). *Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık*, Ankara: Kırmızı Yayınları.

Uçak, Tülay (2007). *Milli Eğitim Sisteminin Millilik Boyutunun Sorgulanması (İstanbul ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Varış, Fatma (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teoriler Teknikler*, Ankara:Alkım Kitapçılık

Yayıncılık.

Wiles, Jon.- Bondi, Joseph (2007). *Curriculum Development A Guide To Practice*, New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.

“Yabancı Dil Tutkusu Dilimizi Öldürüyor”, *Hürriyet*, 24/04/2007, <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=6389110>.

“Yaradılış Biyoloji Kitaplarında”, *Cumhuriyet*, 0 2,9,2008, <http://garildi.cumhuriyet.com.tr/sayfa.cgi?w+30+/cumhuriyet/cumhuriyet2008/0809/02/t/c09.html>.

“Yatağan’da Çimento İsyanı”, *Hürriyet*, 29,09,2008, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=10013205>.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara:Seçkin Yayınları.

Yıldırım, Cemal (1979). “*Bilim Felsefesi*”, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yogev, Sermin Pınar (2006). *Ergenlerde Toplumsal Cinsiyetin Kazanılması Aile, Okul ve Arkadaş Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yüksel, Sedat (2004). *Örtük Program*, Ankara: Nobel yayınları.